

Seinäsarjakuvatyöpaja Tansaniassa, piirros: Leif Packalen, 2013.

Seinäsarjakuvan perusopas

Seinäsarjakuva on lyhyt visuaalinen tarina, jonka voi tehdä mistä aiheesta tahansa. Menetelmää käytetään paikallisessa kehitysviestinnässä mm. Intiassa ja Afrikassa.

Seinäsarjakuva kopioidaan (A3-kokoon tai 2 x A4) ja se teipataan seinille, ilmoitustauluille tai muihin (luvallisiin) paikkoihin.

Seinäsarjakuva on edullinen ja tehokas viestintäväline paikallisessa tiedottamisessa ja vaikuttamistyössä.

Tämä versio on myös ladattavissa kotisivuiltamme: www.worldcomics.fi

Maailman sarjakuvat ry.

Maailman sarjakuvat ry. on piirtäjien ja kansalaisjärjestöaktiivien yhdistys, joka perustettiin 1997. Meitä kiinnostavat mm. seuraavat seikat:

- sarjakuva viestintävälineenä kehityshankkeissa
- sarjakuva erityisryhmien omana ilmaisumuotona
- sarjakuva kulttuurien peilinä ja eri maiden arkitodellisuuden kuvaajana

Maailman sarjakuvat järjestää mm. koulutuksia, luentotilaisuuksia, näyttelyitä ja työpajoja. Yhdistyksellä on ollut projektiyhteistyötä Intiassa, Tansaniassa, Mosambikissa, Beninissä, Burundissa, Keniassa, Marokossa ja Libanonissa. Olemme avoimia eri yhteistyökuvioille, joissa voidaan käyttää ruohonjuurisarjakuvaa.

Maailman sarjakuvat - Världens serier ry.

(World Comics Finland)

c/o Sarjakuvakeskus, Hämeentie 150, 00560 Helsinki

s-posti: mail@worldcomics.fi

Kotisivumme: www.worldcomics.fi

Uutisblogimme: <http://comics-with-attitude.blogspot.com/>

Sivuiltamme löytyy resurssikeskus, mistä voi ladata sarjakuvan tekemiseen ja opettamiseen liittyviä manuaaleja eri kielillä (englanti, ranska, portugali, arabia, swahili, somali, kirundi, urdu, hindi, viro, venäjä ja suomi).

Miksi seinäsarjakuva?

Saat sanottavasi seinälle **edullisesti**

Voit kertoa **kuvalla** - ei tarvitse selittää

Voit käyttää **paikalliskieltä**

Tekniikka ei ole vaikea - kunhan löytyy **kopiokone**

Paikallisesti tehtyjä seinäsarjakuvia luetaan innolla ja niillä on

paikallista uskottavuutta

Sisältö

Seinäsarjakuvan rakenne	4
Seinäsarjakuvan mitat	5
Käsikirjoituksen laatiminen	6
Kuvakäsikirjoitus	7
Tekstin ja kuvien sijoittelu	8
Puhe- ja ajatuskuplien tekstien kirjoittaminen	9
Puhe- ja ajatuskuplien muodot	10
Sarjakuvien otsikot	11
Etu- ja taka-ala	12
Kuvan syvyys ja perspektiivi	13
Ihmishahmon piirtäminen I	14
Ihmishahmon piirtäminen II	15
Ilmeiden piirtäminen	16
Ilmeiden piirtäminen - profiili	17
Liike-, ääni- ja muiden efektien piirtäminen	18
Piirrä pintoja ja materiaaleja	19
Liioitteleminen toimii!	20
Piirroksen tussaus	21
Lopullinen piirtäminen ja tussaus	22
Seinäsarjakuvien kiinnittäminen	23

Tarina on sarjakuvassa tärkein.

Tarina, tarina, tarina.

Otsikko-
alue

Ruutuja

Piirtäjän nimi,
organisaatio
ja ehkä
iskulause

Sarjakuva: Tarina kertoo miten maasai-tyttö pääsee kouluun. Tekijä: Ms. Koku Katunzi, Haki Elimu (oikeus opiskeluun)-järjestö, Tansania.

Kopiokoneella voit helposti pienentää kuvien kokoa ja taittaa ne neljän kuvan stripiksi. Tämä voidaan julkaista lehdissä sekä painotuotteissa.

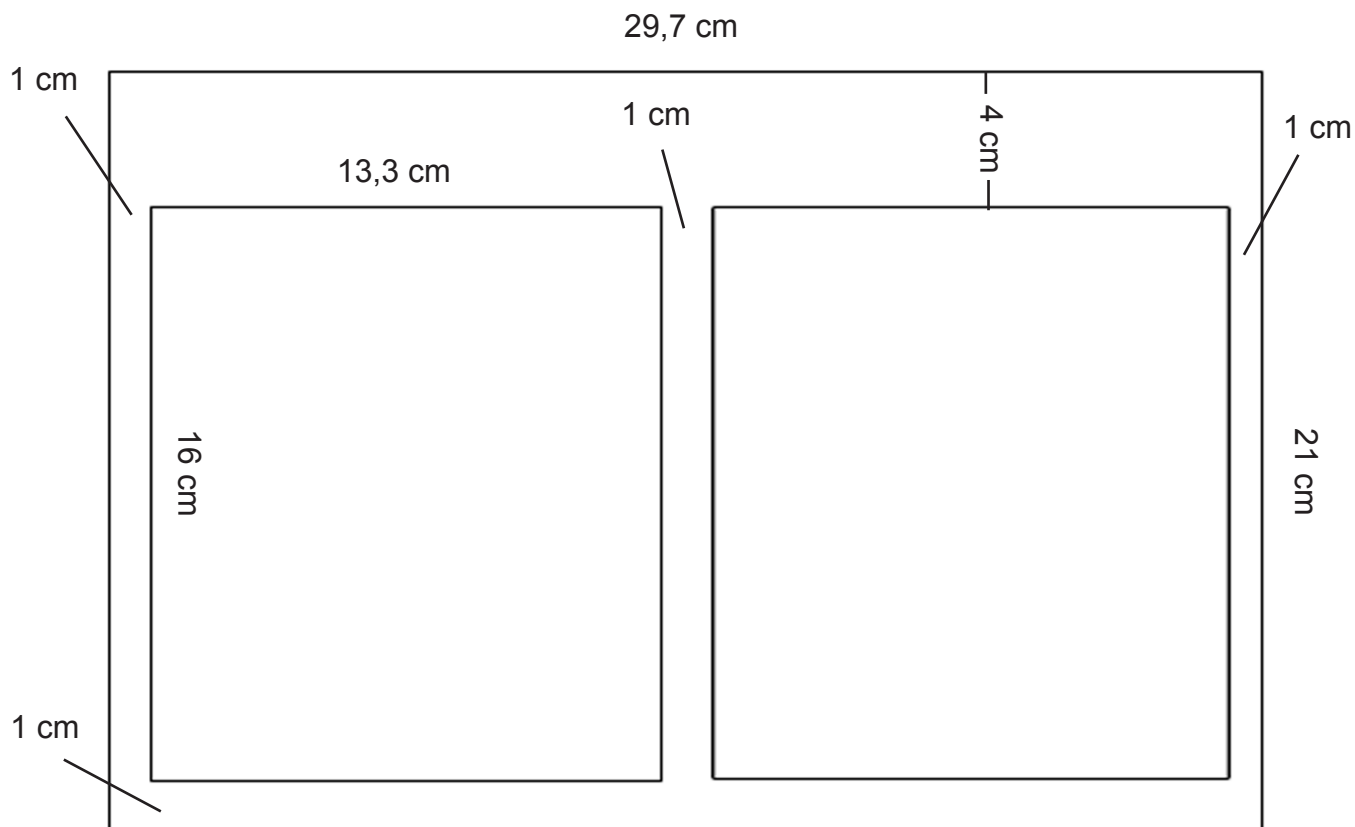
ELIMU NA MSICHANA

BY KATUNZI - HAKIELIMU

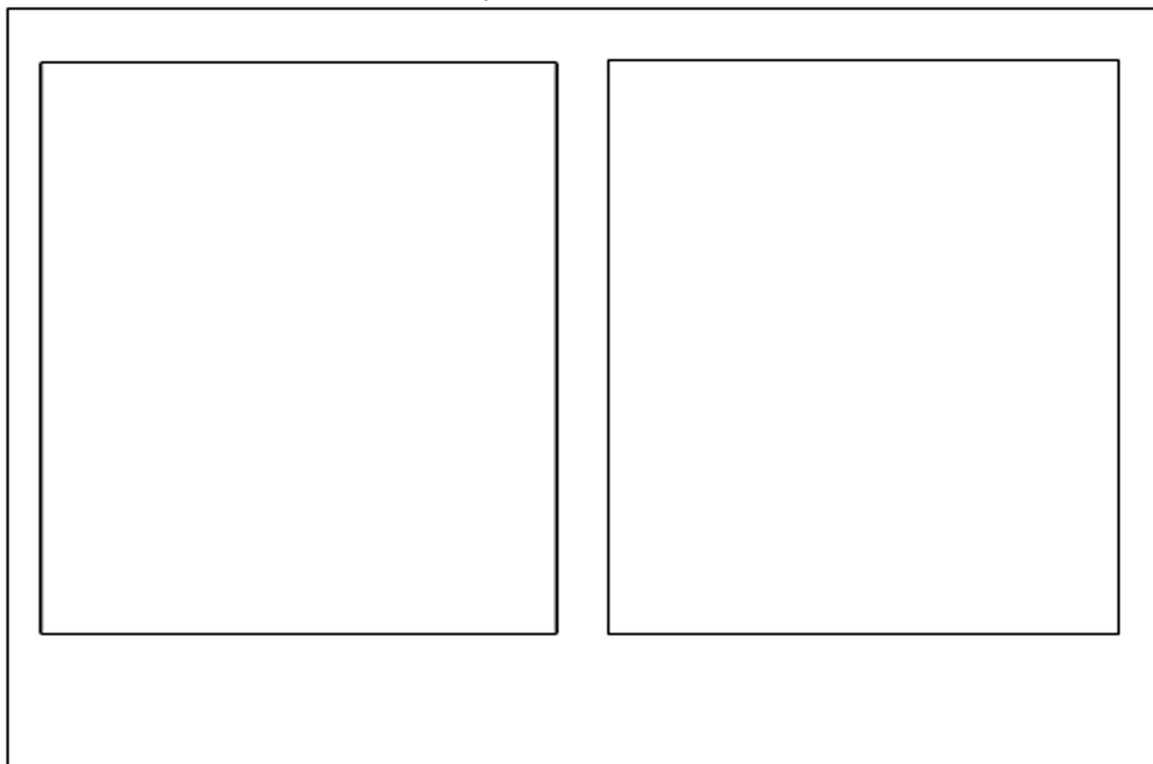

Seinäsarjakuvassa yhdistetään kaksi A4-kokoista paperia yhdeksi A3-kokoiseksi julisteeksi. Kumpaankin paperiin tulee samat mitat ja sommittelu.

Mitat:

Osat liimataan (tai teipataan) yhteen.

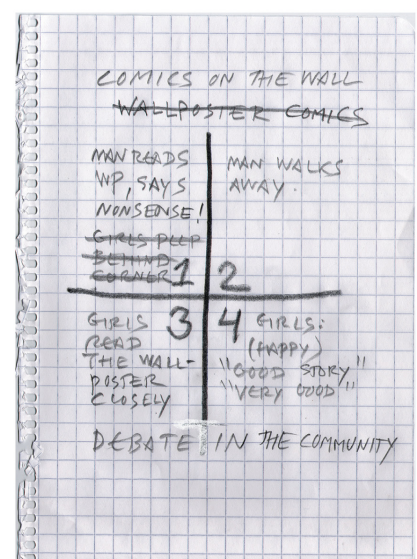
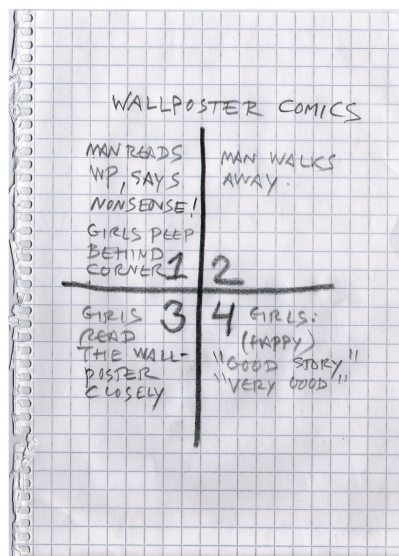
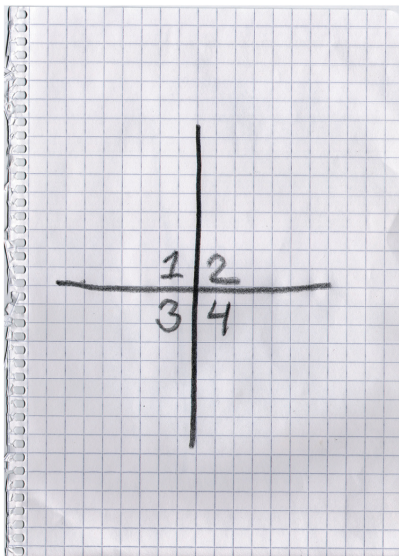
Käsikirjoituksen laatiminen

Sinun tulee jakaa tarinasi neljään ruutuun ja päättää kunkin ruudun sisältö.

Kolme nyrkkisääntöä:

1. Käytä tekstiä mahdollisimman vähän.
2. Älä ilmaise tekstillä asioita, jotka nähdään kuvasta.
3. Anna enemmän tilaa tärkeille asioille ja sijoita ne etualalle.

Tee käsikirjoitus helpoiten näin:

Tee ensin ruudukko ja kirjoita tarinasi siihen. Mieti tarinasi loogisuutta ja sitä, onko siinä jotain turhaa, joka ei ole tarinan kannalta oleellista. Tee tarvittavat korjaukset ja siirry sitten kuvakäsikirjoitukseen.

Kuvakäsikirjoituksessa teet sarjakuvaasi lopulliset valintasi. Luonnos-tele piirrokset karkeasti, mutta kirjoita kaikki tekstit.

Kuvakäsikirjoitus tehdään, jotta sarjakuvan luettavuus ja kokonaisuuden toimivuus voidaan testata esim. kaverilla tai ohjaajalla, ennen lopullisen sarjakuvan piirtämistä.

VIHJE: Tee kuvakäsikirjoitus pieneen kokoon (vaikka 10 cm x 10 cm), muuten teet helposti liikaa yksityiskohtia.

COMICS ON THE WALL

DEBATE IN THE COMMUNITY

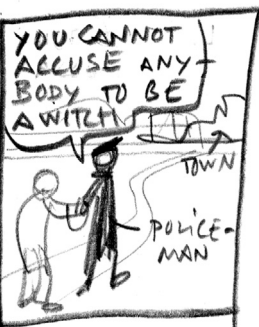
THE WITCHHUNT THAT FAILED

VICTIM

LEADER

YÄK, YÄK, YÄK...

~~~~~

Tekstin ja kuvien sijoittelu

Lukeminen aloitetaan vasemmalta oikealle ja ylhäältä alas.

Henkilö, joka puhuu ensin, on **aina** vasemmalla.

Henkilö, joka vastaa, on aina oikealla.

Henkilö, joka puhuu kolmanneksi, on joko oikealla tai alempana.

Narratiivi (kertova teksti)

Sijoita narratiivi (kertova teksti) ruudun ylälaitaan, jotta se luetaan ensimmäisenä.

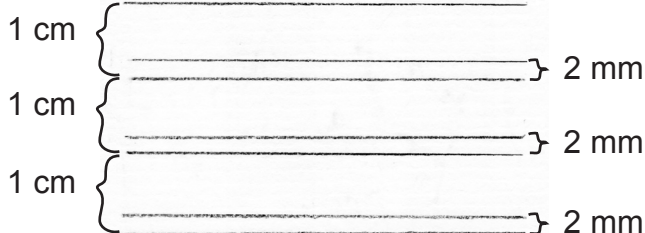
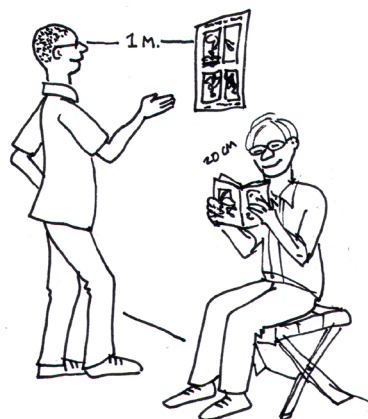
Toinen vaihtoehto on, että teksti erotetaan kokonaan ruudusta. Tämä kuitenkin muistuttaa enemmän tekstin kuvittamista kuin visuaalista kerrontaa.

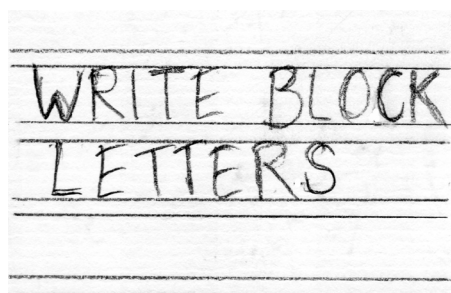

Puhekuplien tekstien korkeus tulisi olla vähintään 1 cm, koska ne luetaan n. metrin etäisyydeltä.

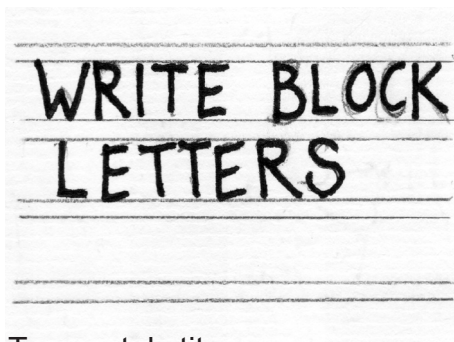
Tämä on myös tärkeää, jos sarjakuvat julkaistaan myöhemmin strippeinä, koska silloin kuvat ja teksti pienennetään 50%.

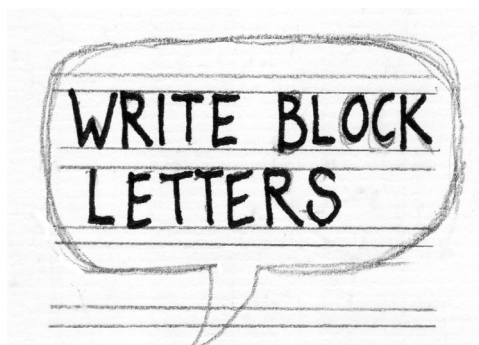
Tee ensin apuviivat 10 mm:n välein ja lisää 2 mm:n väli viivat kuvan mukaisesti.

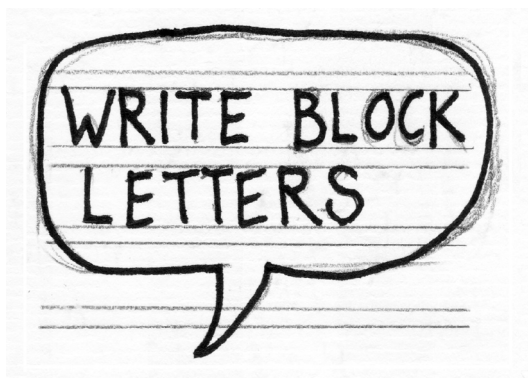
Kirjoita teksti lyijykynällä, oikolue ne ja korjaa, jos on tarpeen.

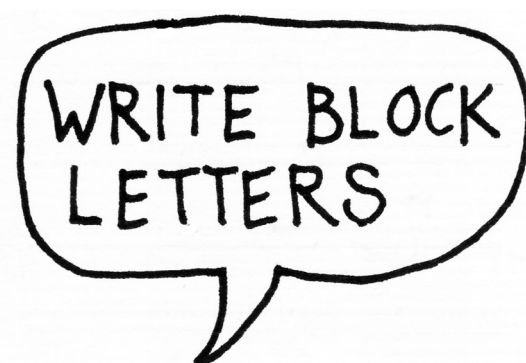
Tussaa tekstiä.

Piirrä puhecuplan ääri viivat. Tekstin ja puhecuplan väliin on tultava riittävästi tilaa (vähintään 1/2 kirjainta), jotta tekstiä voi lukea vaivatta.

Tussaa puhecuplan ääri viivaa.

Puhecuplasi on nyt valmis, luettava ja siisti. Ilmavus tekstin ympärillä helpottaa lukemista.

Puhe- ja ajatuskuplien muodot

Puhe- ja ajatuskuplat voivat olla melkein minkämuotoisia tahansa, kunhan osoitin selvästi kertoo kuka puhuu tai ajattelee.

Puhekuplan osoitin tähtää otsaan, ei suuhun.

Ajatuskuplalla on aaltoileva viiva ja osoitin tehdään pienenevistä ympyröistä.

Voit hyödyntää ruudun viivaa puhekuplan tekemisessä. Säästät tilaa!

Dialogi alkaa puhelimes-
sa. Puhelinääni tehdään
sahalaitaisella viivalla
(laitteesta tuleva ääni).

Tekstin on aina oltava
helposti luettavaa, vaikka
henkilöt piirretään pieninä.

Jos haluat vahvistaa jotain
sanaa, piirrä se lihavoituna
tai isompana.

Jos tarinasi jatkuu toisessa ajassa tai paikassa, on joskus välttämätöntä selittää se ns. selitystekstilaatikossa. Se tehdään yleensä ruudun vasempaan yläkulmaan.

A FEW DAYS LATER...

IN NAIROBI

AFTER TEN MINUTES

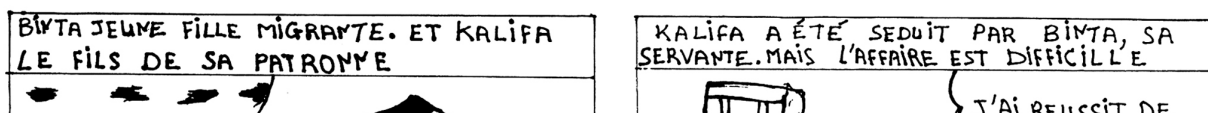
NEXT DAY

Otsikkoon voi sijoittaa paljon informaatiota, joka on tarinan kannalta tärkeää. Mutta on varottava, ettei otsikko paljasta tarinan loppukäännettä tai viestiä, jonka lukijan tulisi oivaltaa itse. Jos otsikkoon voi liittää jonkin visuaalisen elementin, se yleensä nostaa sen kiinnostavuutta. Alla muutamia esimerkkejä:

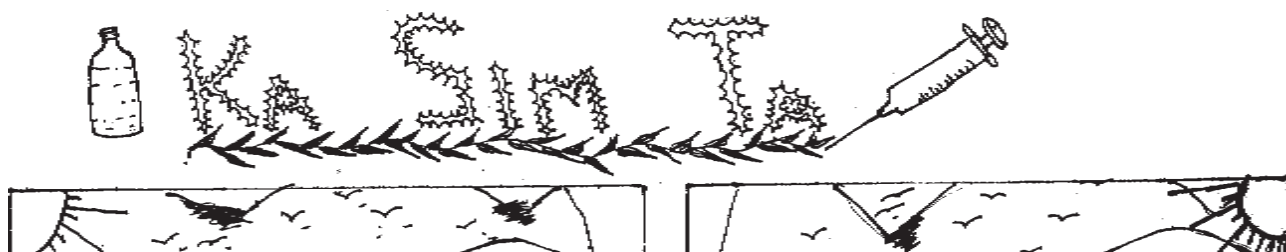

Sarjakuvasta, joka kertoo oikeudenkäynnistä ja naisten oikeudesta periä maata. Jérémie Rubabaza, APDH, Ngozi, Burundi, 2010.

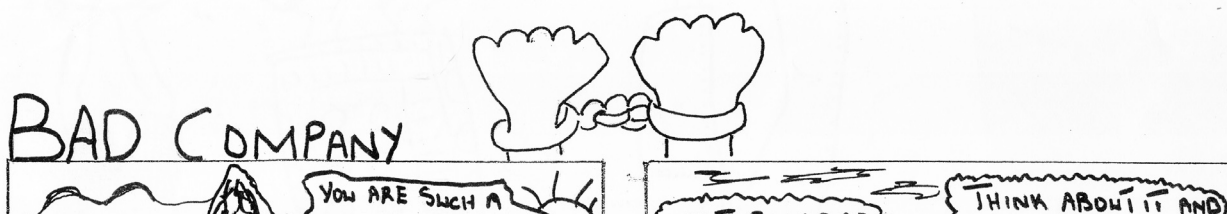
GRÖSSE MON DE SIRE

Sarjakuvasta palvelustytön raskaudesta. Yksi koristeellisista kirjaimista on piirretty raskaana olevaksi. Tekijä: Isaak Traore, EJT Mali, 2005.

Huumevaaroista kertovan sarjakuvan otsikko. Tekijä: R. Lalnunpari, Mizoram, 2003.

Sarjakuvasta, joka kertoo huonon seuran vaikutuksesta. Tekijä: "Moha", KAPLET, Nairobi, Kenya, 2011.

Sarjakuvasta, joka kertoo eri palestiinalaisryhmien rauhanneuvotteluista. Tekijä: Omar Saleh, Beir Atfal Assomoud, Beirut, Lebanon, 2007.

Etu- ja taka-ala

Tapahtumat ja dialogi, jotka ovat tarinan kannalta tärkeitä, sijoitetaan etualalle. Tapahtumat, jotka tukevat tarinaa visuaalisesti, voidaan sijoittaa taka-alalle.

Dialogi on taka-alalla, koska tarinan kannalta on tärkeää näyttää, että se tapahtuu koulun ulkopuolella.

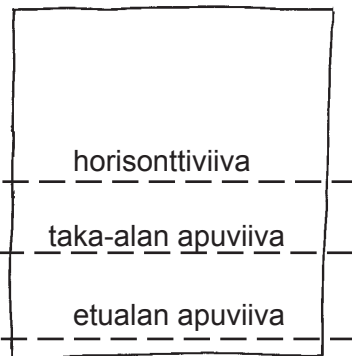
Tässä tarinassa mielenosoittajien näyttäminen on yhtä tärkeätä kuin maanomistajan pidätys.

Avoin tila pidätetyn ja poliisin ympärillä helpottaa kuvan ymmärtämistä oikein.

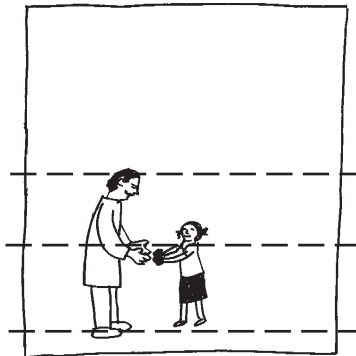
Tarinan kannalta tärkeille elementeille annetaan eniten tilaa.

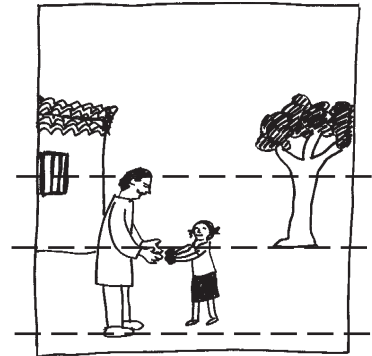
Kuvan syvyys ja perspektiivi

1. Piirrä lyijykynällä kolme apuviivaa

2. Piirrä tarinan hahmot etualan apuviivalle

3. Piirrä taka-alan elementit apuviivalle

4. Piirrä horisontti ja sinne sijoittuvat elementit

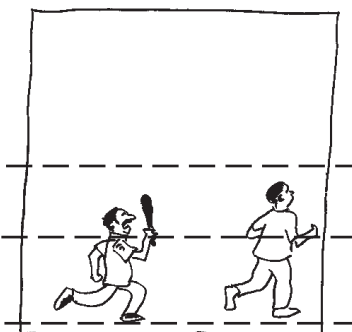
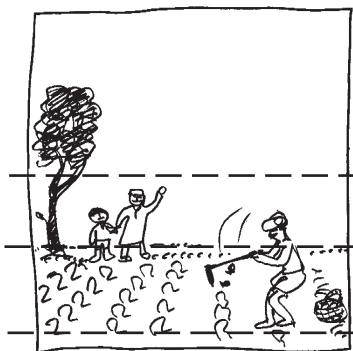
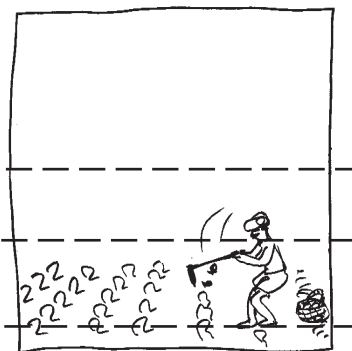

5. Poista lyijykynäjäljet

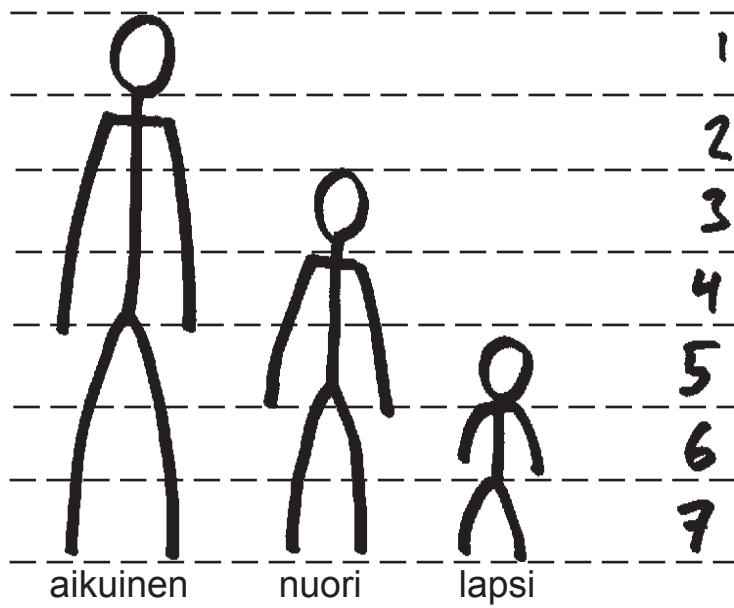

6. Viimeistele kuva, lisää yksityiskohtia, jos on tarpeen

Lisää esimerkkejä:

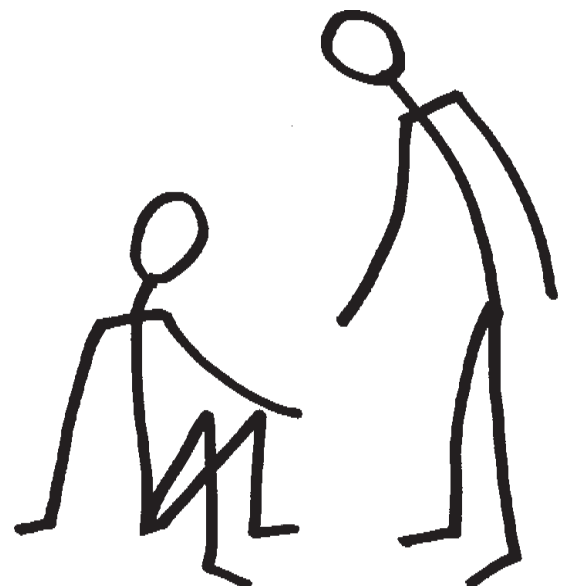
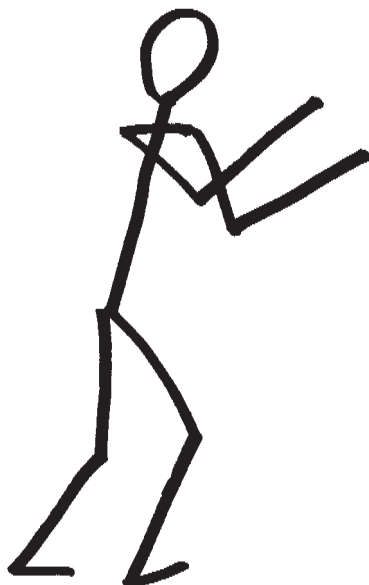
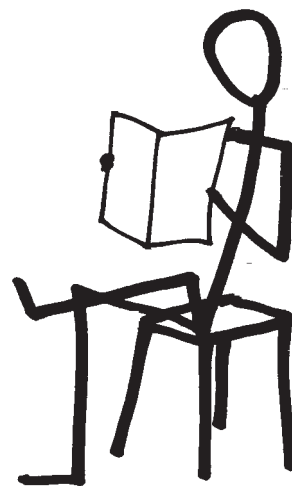

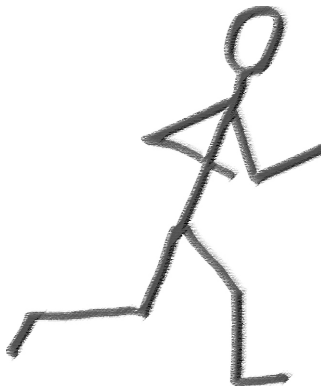
Ihmishahmon piirtäminen I

Ihmisen piirtäminen ei ole niin vaikeaa. Tee tikku-ukkoja eri asennoissa ja piirrä sen jälkeen niille vaattet ja muut yksityiskohdat.

Täysikasvuisen ihmisen pituus on n. 7 kertaa pään pituus.

Piirrä tikku-ukko
lyijykynällä

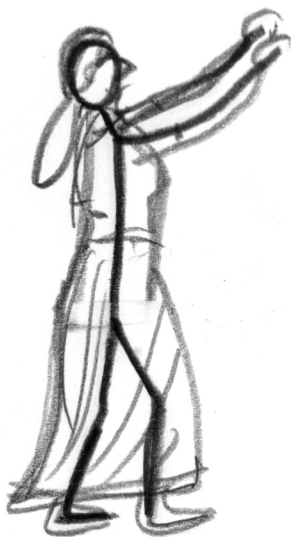
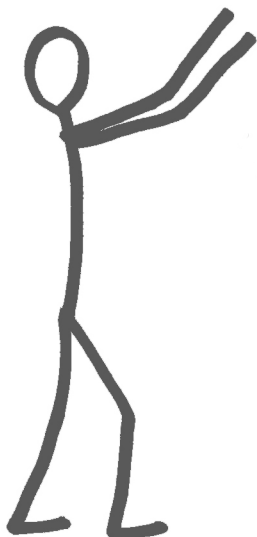
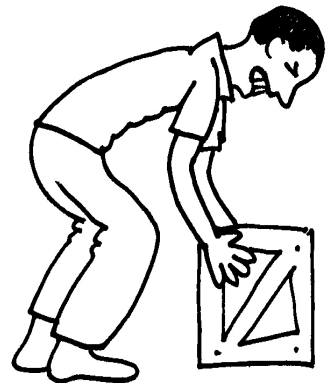
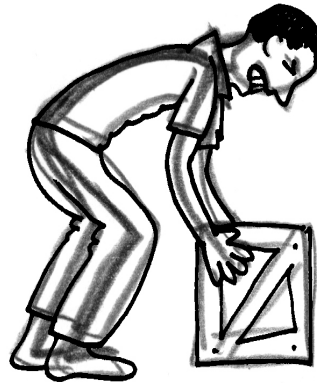
Lisää lihakset ja
vaatteet

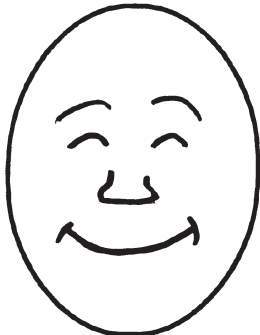
Piirrä ääriverivat
ohuella tussilla

Pyyhi lyijykynän
jäljet ja viimeistele
piirros

Ilmeet muodostetaan muuttamalla silmien, kulmakarvojen ja suun muotoja. Lisäksi voi piirtää ryppyjä, varjoja ja ulkoisia efektejä, jotka vahvistavat ilmettä.

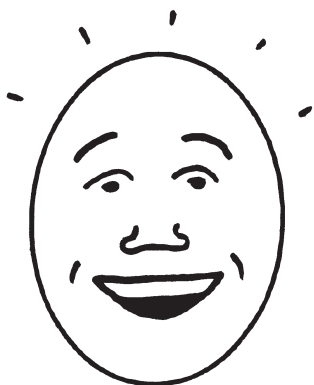
iloinen

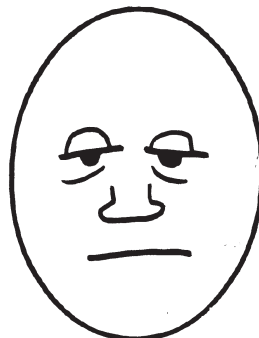
huolestunut

raivostunut

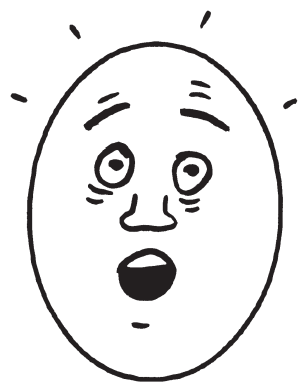
riemastunut

väsynyt

ylpeä

yllättynyt

epäilevä

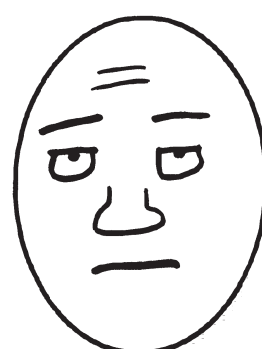
nolostunut

pelästynyt

humalassa

alakuloinen

Ilmeiden piirtäminen - profiili

17

Profiilissa ilmeet muodostetaan muuttamalla silmien, kulmakarvojen ja suun muotoja. Tärkeä on myös pään kulma.

iloinen

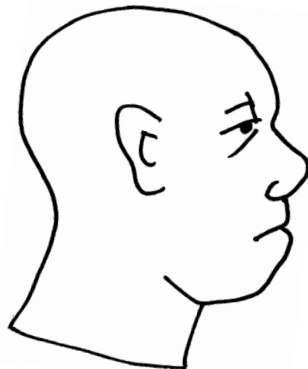
huolestunut

raivostunut

riemastunut

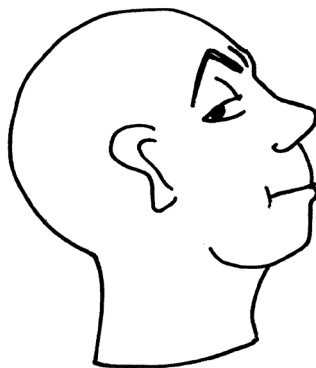
väsynyt

ylpeä

yllättynyt

epäilevä

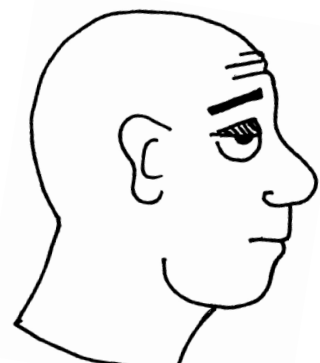
nolostunut

pelästynyt

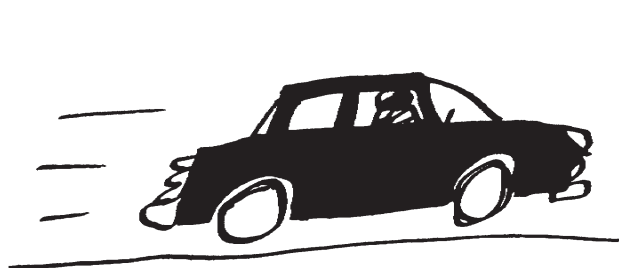

humalassa

alakuloinen

Liike-, ääni- ja muiden efektien piirtäminen

vauhtiviivat

suunta ja liike

pomppiva pallo ja ääni

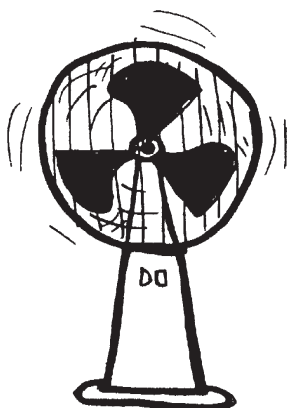
nopea jarrutus ja ääni

kipu peukalossa

musiikkia

pyörivä liike

pieni käden liike

Piirrä pintoja ja materiaaleja

19

Seinäsarjakuvaan ei kannata piirtää paljon pieniä yksityiskohtia. Yleensä muutama vihje riittää jotta voi ymmärtää mistä on kyse.

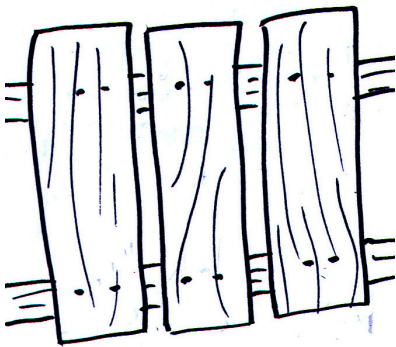
Muutamit ruohonkorret esittävät nurmikkoa.

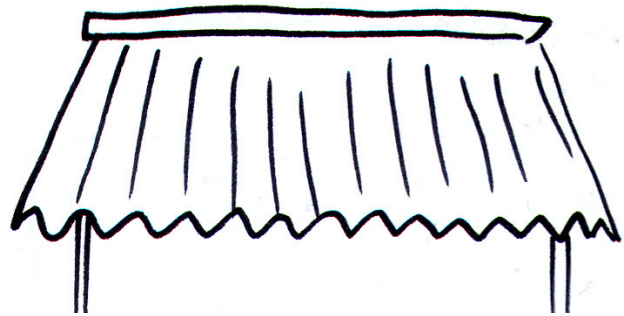
Pilkut ja avonaiset ympyrät esittävät hiekkaa.

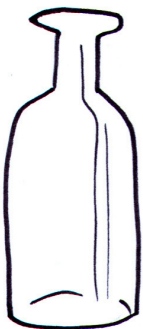
Liejua saa tekemällä luikertelevia viivoja ja lätäköitä.

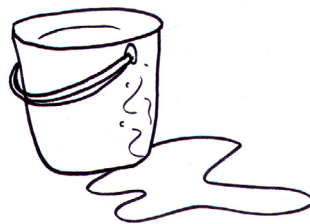
Puun syyt tehdään muutamalla pitkällä viivalla.

Peltikaton tärkein osa on reunan aaltoviiva.

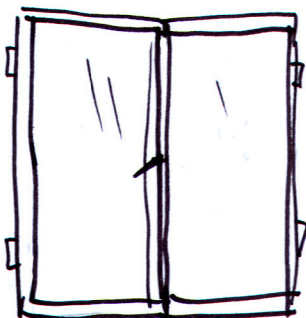
Heijastusviivat pullossa = lasia

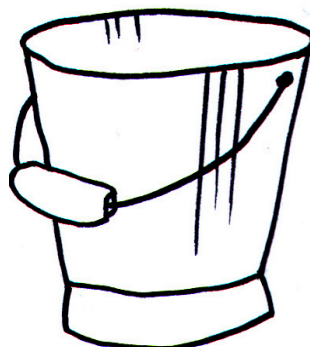
Vesilätäkkö

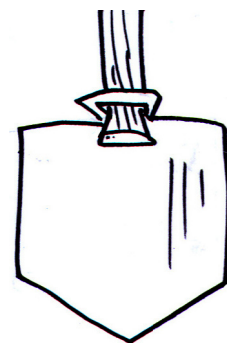
Öljy ei valu yhtä laajalle.

Ikkunalasissa on parikolme lyhyttä viivaa.

Metalli näytetään esim kolmella lyhyellä viivalla.

Koon liioitteleminen, kuten tässä malariahyttäsestä kertovassa tarinassa, korostaa viestiä.

Lukija tietysti tietää, että hyttynen ei voi olla näin iso.

Yhdessä tarinassa ei voi olla monta tällaista kohtaa, ne laimentavat tehoa.

Liikkeen liioitteleminen.

Mies lyö naista, niin että tämä lentää ilmaan.

Todellisuudessa tällainen liikerata on mahdoton, mutta tässä se lisää dramaattisuutta.

Käyttäytymisen liioitteleminen.

Mies joutuu humalapäissään onnettomuuteen ja häneltä amputoidaan kädet. Hänen vaimonsa vierailee sairaalassa ja tuo mukanaan pullon paikallista viinaa ja sanoo: "Yritäpä NYT ryypätä!"

Todellisuudessa tällaista käyttäytymistä tuskin on, mutta tähän tarinaan se tuo hyvin dramaattisen käänteen.

Tee ensin koko piirros lyijykynällä.

Piirrä ääriviivat ohuella tussikynällä.

Pyyhi lyijykynäjäljet.

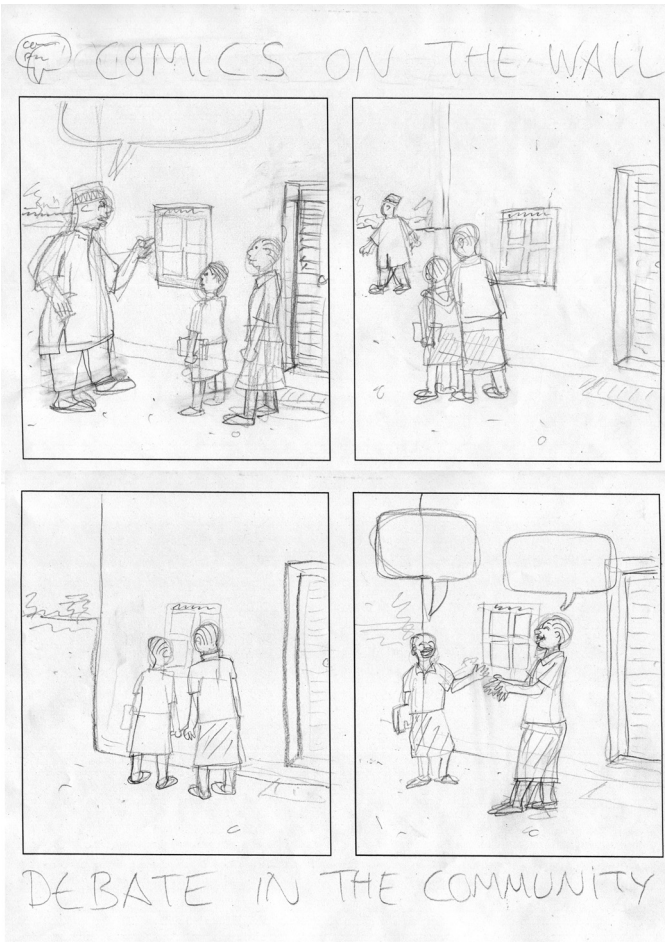

Viimeistele tekemällä kangasstruktuureja ja muita yksityiskohtia.

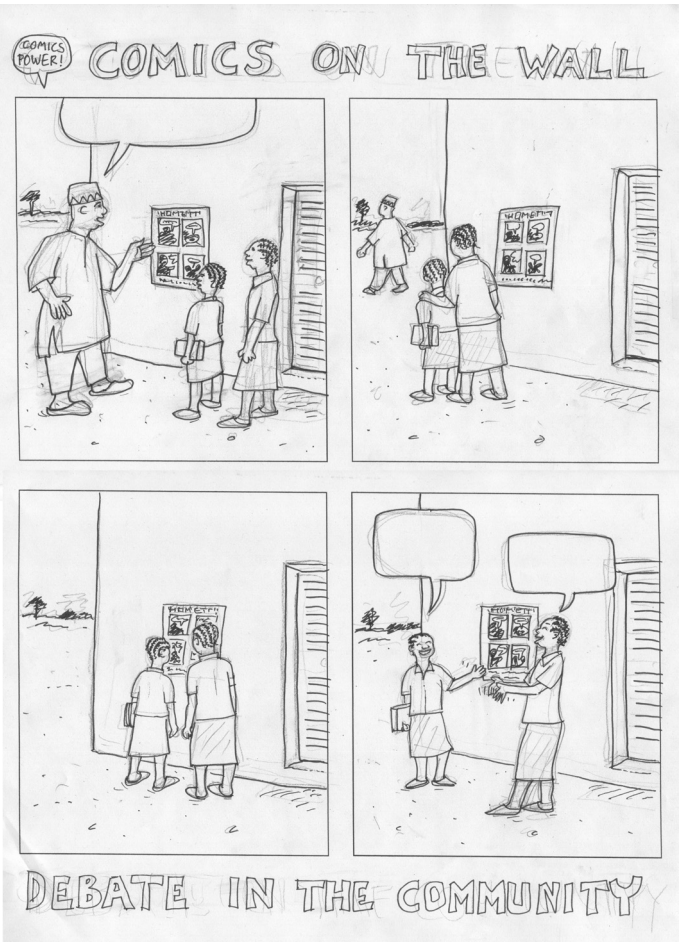
Tussauksessa käytetään ainoastaan **mustia** tusseja tai huopakyniä. Lyijykynällä tai laveeraamalla tehtyjä varjostuksia tulisi välttää, koska niistä tulee mustavalkokopioinnissa epätasaisia ja rumia.

Yksi tapa luoda sävyjä mustavalkopiirustukseen on tehdä **ristiviivoitusta**. Rakenna ohuilla viivoilla ristikkäin ja diagonaalisesti harmaasävyä, kuten mallissa alla.

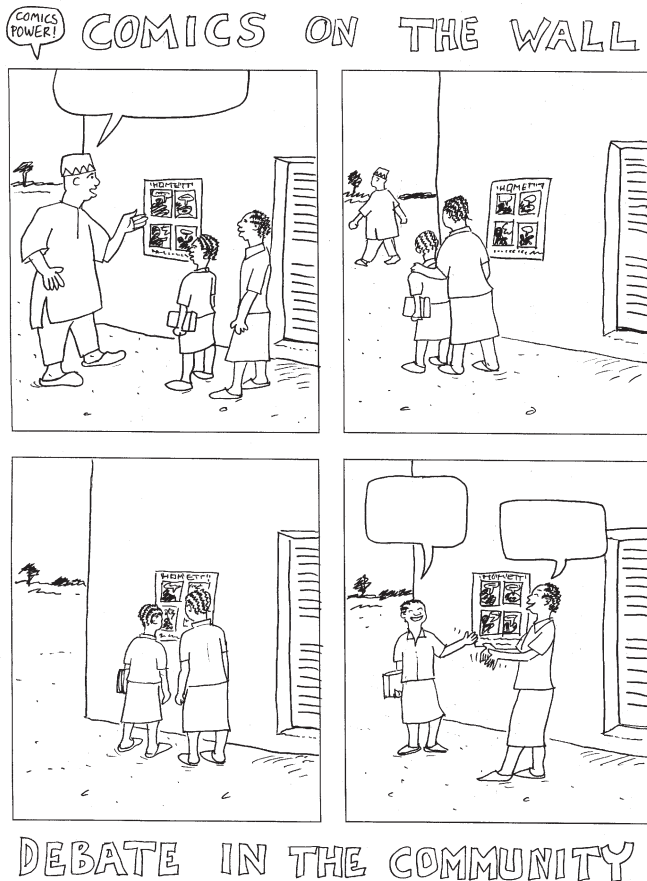

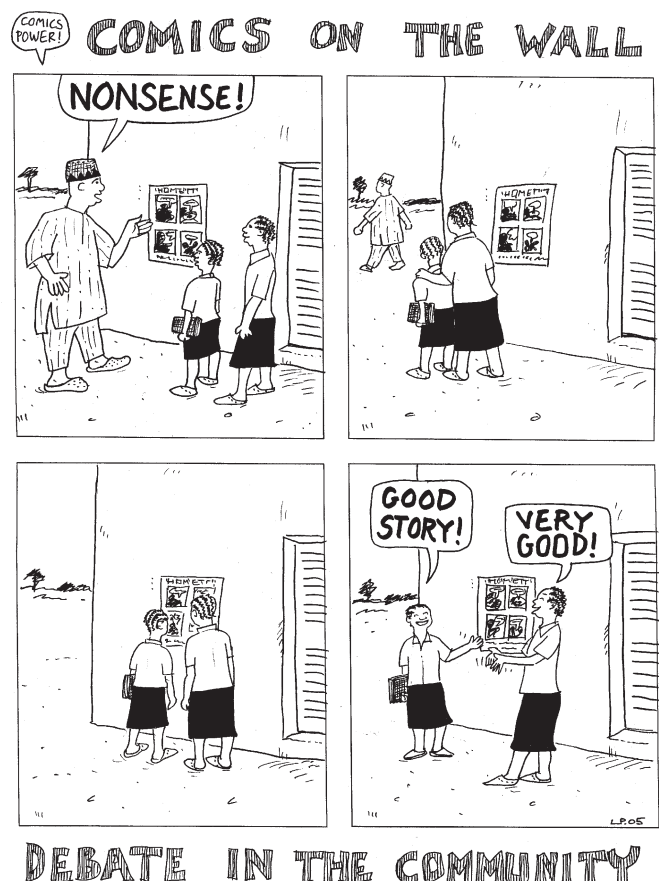
1. Tee ensin luonnos lyijykynällä.

2. Piirrä tämän jälkeen luonnoksen päälle ohuella tussilla.

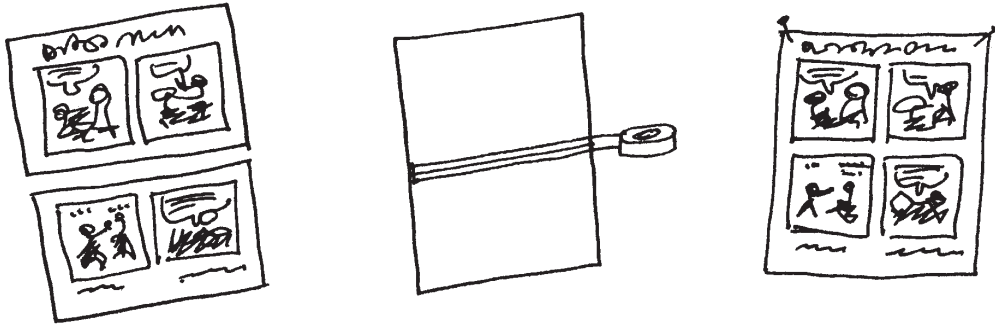

3. Pyyhi lyijykynän jäljet.

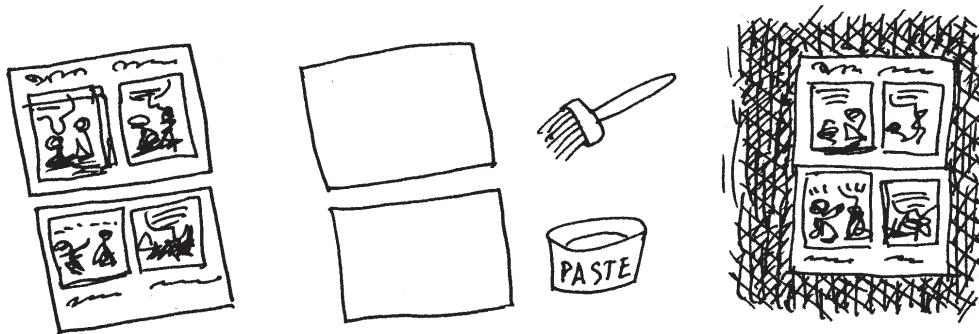

4. Täytä mustat alueet ja lisää yksityiskohtia. Nyt voit kopioida julisteesi.

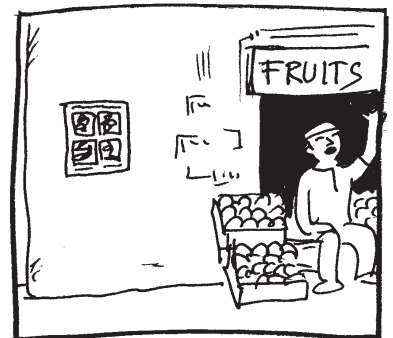
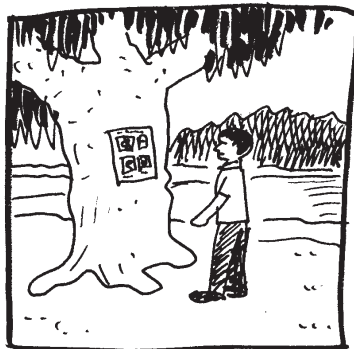

Jos sijoitat seinäsarjakuvasi kuviin sisätiloihin, voit liimata molemmat A4-kopiot takaa yhteen.

Jos taas sijoitat seinäsarjakuvasi ulkotiloihin, voit liimata sen suoraan seinälle.

Seinäsarjakuvat tulisi sijoittaa paikkoihin, missä liikkuu paljon ihmisiä. Muista kuitenkin hankkia lupa kiinteistön omistajalta!

LEIF PÄCKÄLÉN

**COMICS
POWER!**

Maaailman sarjakuvat ry.

Maaailman sarjakuvat - Världens serier ry.

(World Comics Finland)

c/o Sarjakuvakeskus, Hämeentie 150, 00560 Helsinki

s-posti: mail@worldcomics.fi

web: www.worldcomics.fi

blogi: <http://comics-with-attitude.blogspot.com/>